

ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ Γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ

Πηγή: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Σελ.: 1,28 Ημερομηνία έκδοσης: 28-06-2020
Επιφάνεια: 472.59 cm² Αρθρογράφος: Κυκλοφορία: 14860
Θέματα: ΙΟΒΕ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

**ΝΙΚΟΣ
ΒΕΤΤΑΣ**
Γενικός διευθυντής
του **ΙΟΒΕ**
Σελ. 28

Ευρωπαϊκό πλαίσιο και δομικές αλλαγές

Του ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ*

Είναι θετικές οι προοπτικές για την **ελληνική οικονομία**. Σε σημαντικό μέρος του δημόσιου διαλόγου εκφράζεται αισιοδοξία, σε συνέχεια της αποτελεσματικής αντιμετώπισης του υγειονομικού προβλήματος και της προοπτικής ευρωπαϊκής χρηματοδότησης. Η αισιοδοξία είναι πάντοτε χρήσιμο και ενίοτε ουσιώδες στοιχείο για την επιτυχία. Αρκεί όμως να μην καλύπτονται οι προκλήσεις ή να υποτιμάται η ανάγκη για αλλαγές. Η σημερινή κρίση παγκοσμίως δεν έχει ολοκληρώσει τον κύκλο της, οι αδυναμίες της **ελληνικής οικονομίας** εξακολουθούν να είναι έντονες και, άλλωστε, η πρόσθετη ρευστότητα, βάσει νέου δανεισμού σε ελληνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο, κορμίζεται ακριβώς επειδή η ύφεση και τα προβλήματα αναμένεται είναι πολύ βαθιά.

Οι έως τώρα επιλογές της νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής στην Ευρώπη, είναι εύστοχες. Μπορεί να κινούνται στο όριο του θεσμικού πλαισίου, αλλά χωρίς αυτές η ανεργία θα έπαιρνε ακραίες διαστάσεις, η χρηματοδό-

τηση των πιο αδύναμων οικονομιών θα γινόταν προβληματική και θα κυριαρχούσαν αμφιβολίες ακόμη και για τη συνέχεια της νομισματικής ένωσης. Όμως τα μέτρα δεν είναι χωρίς παρενέργειες. Ο επιπλέον δανεισμός θα αποδειχθεί βαρδί για τα επόμενα χρόνια, εκτός αν δρομολογηθεί στο μεταξύ σημαντική άνοδος της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας. Την ίδια πρόκληση αντιμετωπίζει και η χώρα μας. Να χρησιμοποιήσει το χρονικό περιθώριο και τους πόρους που φαίνεται πως θα υπάρξουν για να βελτιώσει ριζικά τη δομή της.

Μπροστά στη νέα πρόκληση, δεν στερείται βάσης η ανησυχία πως θα εγερθεί αντίσταση στις αναγκαίες αλλαγές, από άλλους περισσότερο και από άλλους λιγότερο συνειδητά. Για πολλούς, η σημερινή κατάσταση είναι απόλυτα ικανοποιητική και η προοπτική της χρήσης νέων πόρων για να την κάνουν περισσότερο στέρεη είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη. Όμως, η **ελληνική οικονομία** διολισθαίνει

τα τελευταία πολλά χρόνια προς τις τελευταίες θέσεις στην Ευρώπη σχεδόν σε όλες τις κομβικές κατηγορίες. Αυτή η πορεία είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη ενόψει των αναμενόμενων προκλήσεων. Στην Ευρώπη αναμένονται κινήσεις θεσμικής εμφάνισης και οι αδύναμες οικονομίες μπορεί να κινηθούν στο περιθώριο χωρίς τη δυνατότητα να επωφεληθούν επαρκώς. Η πορεία δεν θα είναι ευθύγραμμη, ενώ αναμένονται αναταράξεις, τουλάχιστον σε δύο γειτονικές και σημαντικές για τη δική μας οικονομίες, της Ιταλίας και της Τουρκίας. Η βαθιά παγκόσμια ύφεση φέρνει πολλές οικονομίες και επιχειρήσεις σε υπερκρέωση ή πτώχευση, εξέλιξη που μπορεί να προκαλέσει πιέσεις μελλοντικά και στη χώρα μας, εφόσον το δημόσιο και τα ιδιωτικά χρέη είναι υψηλά. Το διεθνές εμπόριο και καταμερισμός εργασίας αλλάζουν ριζικά, λόγω των υγειονομικών αλλά και των τεχνολογικών εξελίξεων.

Σε αυτό το πλαίσιο, η δομή της οικονομίας μας πρέπει να αλλάξει,

όχι μόνο για να αντιμετωπίσει τις αλλαγές που ήδη έγιναν στο εξωτερικό περιβάλλον, αλλά κυρίως για να μπορεί να προσαρμόζεται συνεχώς στις αλλαγές που θα γίνουν από εδώ και εμπρός, να γίνει περισσότερο ανθεκτική σε νέες κρίσεις που σίγουρα θα έρθουν αλλά και να εκμεταλλεύεται τις σημαντικές ευκαιρίες που εξίσου σίγουρα θα υπάρχουν. Μια εσωστρεφής παραγωγική δομή, λειτουργία των αγορών με χαμηλή καινοτομία και ανταγωνισμό και ένας συντηρητικός και αυτοαναφορικός δημόσιος τομέας που αποστρέφεται τις αλλαγές, δεν συνθέτουν τη βάση μιας οικονομίας που μπορεί να επωφελείται από τις τάσεις στο εξωτερικό περιβάλλον, αλλά μια που τις φοβάται και κλείνεται ακόμη περισσότερο στο καβούκι της.

Πολλές από τις παθογένειες της οικονομίας συμπυκνώνονται στη συστηματικά χαμηλή παραγωγικότητα. Αυτή πρέπει να ενισχυθεί, εφόσον το ζητούμενο είναι η συστηματική άνοδος των εισοδημάτων, πρωτίστως από εργασία, αλλά

βέβαια με διατηρήσιμο τρόπο. Επόμενα προβλήματα επίσης συντείνουν στις χαμηλές επιδόσεις, αλλά έχουν και αυτοτελή σημασία, όπως η χαμηλή κοινωνική κινητικότητα, η έλλειψη ευκαιριών για νέους, η άνιση αντιμετώπιση των γυναικών και οι χαμηλές επιδόσεις στην οικονομία της γνώσης και την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτές προκύπτουν από την κοινή μητέρα μιας κλειστής οικονομίας που αντιμετωπίζει τις αλλαγές περισσότερο εχθρικά από ό,τι οι περισσότερες άλλες ευρωπαϊκές.

Υπό αυτήν την οπτική, οι πρόσθετοι ευρωπαϊκοί πόροι που αναμένονται, αν και το ύψος και οι κανόνες υπό τους οποίους θα δοθούν δεν έχουν οριστικοποιηθεί, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ως μια ευκαιρία για αλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος. Αυτό σημαίνει ενίσχυση αναγκαίων υποδομών, δημιουργία μιας γέφυρας για μετάβαση σε ένα περισσότερο αποτελεσματικό σύστημα φορολογίας και ασφαλίσης, σταδιακό αλλά αποφασιστικό εκσυγχρονισμό

της δημόσιας διοίκησης καθώς και συστημάτων εκπαίδευσης, υγείας και δικαιοσύνης, που νοσοούν περισσότερο δομικά και σχετικά λιγότερο λόγω χρηματοδότησης, και ασφαλώς σταθερό πλαίσιο που συστηματικά θα ενθαρρύνει και θα επιβραβεύει επενδύσεις σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Αν επικρατήσει, κατ' αρχάς ή στην πράξη η εναλλακτική επιλογή, να χρησιμοποιηθούν οι πόροι χωρίς δομικές αλλαγές, το όφελος θα είναι ελάχιστο και σε κάθε περίπτωση παροδικό, ενώ θα προετοιμάζεται ταυτόχρονα η επόμενη μεγάλη κρίση της οικονομίας μας και ευρύτερα της χώρας. Ακόμη και αν είναι λόγω της νέας ύφεσης και του φόβου επερχόμενων περιπλοκών αλλά, πολύ προτιμότερο, με τη βάση ελπίδα προετοιμασίας μιας καλύτερης επόμενης ημέρας της οικονομίας, η δρομολόγηση αποφασιστικών αλλαγών αποτελεί μονόδρομο.

* Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.